

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гумантарний університет
Факультет документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики
Кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій**

**АКТУЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції
28 квітня 2021 р.**

Рівне – 2021

УДК: 373

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 5 від 27.05.2021 р.)

Редакційна колегія:

- Постоловський Руслан Михайлович** – кандидат історичних наук, професор, ректор РДГУ – голова оргкомітету;
- Павелків Роман Володимирович** – доктор психологічних наук, професор, перший проректор РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Дейнега Олександр Вікторович** – доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи РДГУ – заступник голови оргкомітету;
- Юхименко-Назарук Ірина Анатоліївна** – доктор економічних наук, професор, декан факультету документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики РДГУ;
- Лісова Світлана Валеріївна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Поліщук Наталія Валодимирівна** – доктор філософських наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Дупак Надія Василівна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Фещук Юрій Вікторович** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ;
- Герасименко Олександр Анатолійович** – кандидат історичних наук, доцент кафедри професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ.

Рецензент:

- Савченко Лариса Олексіївна** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та методики технологічної освіти ДВНЗ (Криворізький Національний університет);
- Шевців Зоя Михайлівна** – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти (Рівненський державний гуманітарний університет).

Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у контексті Євроінтеграційних процесів. Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції (м. Рівне, 28 квітня 2021 року). Рівне: РВВ РДГУ, 2021. 140 с.

У збірнику представлені матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції “Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у контексті Євроінтеграційних процесів”.

Розглядаються актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки фахівців профільної та вищої освіти, сфери обслуговування (Готельно-ресторанної справи), вимоги сучасної школи до якісної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій, можливості впровадження сучасних педагогічних технологій у систему підготовки компетентного фахівця вищого навчального закладу.

Збірник призначений для науковців, викладачів, магістрів, здобувачів вищої освіти, а також для широкого кола читачів.

ЗМІСТ

<i>Герасименко О.А.</i> Реалізація та зміст дисципліни «Основи техніки і технологій» для майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи.	5
<i>Герасименко О.А., Коваль В.В.</i> Особливості використання методу наочності під час формування в учнів 7-8 класів вміння оздоблювати вироби різьбленням на уроках трудового навчання.	8
<i>Дупак Н.В.</i> Теоретико-методологічні засади професійної підготовки бакалаврів готельно-ресторанної справи у контексті євроінтеграційних процесів.	14
<i>Жукова А.М.</i> Загальні концептуальні засади формування професійно-педагогічної компетентності у майбутніх педагогів.	19
<i>Кирильчук Ю.В.</i> Активізація навчально-пізнавальної діяльності особистості як необхідна умова підвищення якості підготовки майбутніх вчителів технологій.	25
<i>Кирильчук Ю.В., Лесковець А.М.</i> Теоретичні засади розвитку просторового мислення в учнів старших класів у процесі вивчення предмету «Технології» з використанням компетентнісно-орієнтованих технологій.	29
<i>Лісова С.В.</i> Особливості ефективної професійної підготовки бакалаврів готельно-ресторанної справи в умовах вищого навчального закладу.	33
<i>Літвінчук С.Б.</i> Професійна підготовка майбутніх фахівців-аграріїв в контексті викликів сьогодення.	39
<i>Мойсеєць К.В.</i> Текстова вишивка як елемент кодування слів.	42
<i>Парфенюк О.В.</i> Аналіз графічної підготовки здобувачів вищої освіти у ЗВО України та зарубіжжя.	49
<i>Поліщук Н.В., Гречко В.О.</i> Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання та фахівців сфери обслуговування (готельно-ресторанна справа) при вивченні дисципліни «Основи проектування та моделювання».	54
<i>Поліщук Н.В., Крунич В.Р.</i> Основи дизайну у професійній діяльності педагога професійного навчання та фахівця сфери обслуговування (готельно-ресторанна справа).	62
<i>Саванчук О.А.</i> використання сучасних прогресивних технологій у формуванні творчої компетентності майбутнього вчителя трудового навчання.	70
<i>Симонович Н.В., Варфоломєєв Д.І.</i> Змістова характеристика проектно-технологічної компетентності учнів старших класів та її розвиток у процесі трудового навчання.	75
<i>Симонович Н.В., Король О.В.</i> Формування підприємницької компетентності учнів 10-11-х класів у процесі вивчення предмету «Технології».	80
<i>Сингаївський Д.В., Бохін Я.С.</i> Теоретичні основи розвитку графічної компетентності в учнів старших класів на гурткових заняттях з технічної творчості.	84

Улітіна К.А. Професійна підготовка фахівців у вищих закладах освіти в контексті Болонського процесу.	88
Фещук Ю.В., Боюка Ю.А. Графічна компетентність учнів старших класів та її розвиток на заняттях з предмету «Технології» з використанням SMART-технологій.	91
Фещук Ю.В., Герасименко О.А. Використання методу вправ у процесі вивчення профілю «Основи дизайну» в 10-х класах.	94
Фещук Ю.В., Качинська І.М. Теоретичні аспекти розвитку вмінь розробки структурованої документації в учнів старших класів на заняттях предмету «Технології».	99
Шурин О.І. Реалізація ІКТ у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.	103
Яциур М.С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в профорієнтаційній підготовці майбутніх учителів трудового навчання та технологій.	106
Яциур М.С. Формування профорієнтаційної компетентності у майбутніх учителів трудового навчання та технологій.	114
Яциур М.С., Кручик О.В. Професійна спрямованість учнів старших класів яка розвивається в процесі профільного навчання.	121
Яциур М.С., Максименко І.М. Професійні наміри старшокласників та їх розвиток у процесі профільного навчання.	128
Яремчук І.А. Формування професійних компетентностей сучасного вчителя трудового навчання.	133
Відомості про авторів.	137

5. Янцур М.С. Визначення функцій фахівців з професійної орієнтації учнівської молоді. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць: наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне: РДГУ, 2002. Випуск 19. С. 151-155.
6. Янцур М.С. Практикум з професійної орієнтації і методики профорієнтаційної роботи: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім “Слово”, 2012. 216 с.
7. Янцур М.С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи: курс лекцій: навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім “Слово”, 2012. 464 с.

УДК: 373.5.091.33

М.С. ЯНЦУР

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій,

Рівненський державний гуманітарний університет

О.В. КРУЧИК

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 014.10. Середня освіта (Трудове навчання та технології),
Рівненський державний гуманітарний університет

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ ЯКА РОЗВИВАЄТЬСЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Інтеграція України в світовий економічний простір та зростання конкурентної боротьби на глобалізованих ринках товарів, послуг та робочої сили, актуалізували проблему ефективного формування, відтворення й використання її трудового потенціалу, зокрема – кваліфікованих фахівців, як фактору забезпечення конкурентоздатності вітчизняної економіки. Тому рядом законів та інших державних документів України передбачено, що одним з головних завдань загальноосвітньої школи є забезпечення професійного самовизначення її випускників, основним компонентом якого є професійна спрямованість учнів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблема розвитку професійної спрямованості саме учнів 10-11-х класів пояснюється тим, що якраз після закінчення старшої школи виникають зміни в структурі особистості учня, вирішуються проблеми професійного та життєвого самовизначення, формуються життєві та професійні плани. Питання професійного самовизначення учнівської молоді посідає важливе місце у педагогічній та віковій психології, оскільки стосується вирішального моменту

у життєвому становленні особистості. Особливої актуальності вона набуває у ранньому юнацькому віці. У зв'язку з цим, центральним і досить складним завданням сучасної школи є формування в учнів здатності до свідомого та самостійного вибору професії і подальшого оволодіння нею. Вирішення цього завдання багато в чому залежить від активної позиції самих учнів, від усвідомленості себе суб'єктом власного життя, прагнення до особистісної самореалізації, вміння виважено і самостійно приймати відповідальні рішення. Найбільш особистісною передумовою професійного самовизначення, його головним компонентом і суттєвим показником загального та професійного розвитку особистості є професійна спрямованість. Це означає, що основою змісту управління процесом самовизначення слід вважати розвиток професійної спрямованості особистості. Сам процес формування та розвитку професійної спрямованості є багатограним, тривалим та суперечливим, тому дослідженням цієї проблеми займалися в різні часи багато вчених, зокрема: В.М. Васильков, Д.О. Закагнов, Е.Ф. Зеєр, В.П. Зінченко, М.М. Захаров, Є.О. Клімов, О.Ф. Пилипчук, Н.А. Побірченко, В.Д. Симоненко, В.В. Синявський, М.П. Тименко, С.М. Чистякова, М.С. Янцур та інші. Ефективність такої роботи залежить від стану організації навчання та виховання у конкретній школі, тобто від організаторських здібностей вчителів, залучення до профорієнтаційної роботи педагогічного колективу тощо. Однак питання суті, структури та змісту професійної спрямованості учнів 10-11-х класів і розвитку її в процесі профільного навчання на основі сучасних підходів розглянуто недостатньо.

Формування цілей статті (постановка проблеми). Метою статті є розкриття суті, структури та змісту професійної спрямованості учнів старших класів і шляхів її розвитку в процесі профільного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Одним з основних завдань освітньої галузі «Технологія» є реалізація здібностей та інтересів учнів у сфері технологічної діяльності та створення умов для самореалізації, розвитку підприємливості, а також професійного самовизначення кожного учня [1]. Суть професійної спрямованості ґрунтується на психологічному понятті «спрямованість особистості». Спрямованість є однією з провідних якостей людини, яка характеризує її соціальну та моральну цінність. Вона визначає основні напрями поведінки, що зумовлюються актуальними потребами, інтересами, ідеалами, переконаннями та іншими чинниками, й залежить від значущості для людини набутих знань, рівня розвитку свідомості та самосвідомості, моральної вихованості, осмислення власного та суспільного досвіду, вміння здійснювати самоаналіз тощо. У працях цілого ряду вчених-психологів, зокрема Л.Т. Божович, Б.І. Додонова, О.М. Леонтьєва, М.З. Неймарка, А.В. Петровського, К.К. Платонова, С.Я. Рубінштейна та ін. спрямованість розглядається як центральне утворення особистості, тобто те, від чого залежить загальне спрямування її життя.

Враховуючи те, що спрямованість особистості характеризує сферу її потреб і прагнень, систему її ставлень до дійсності, інших людей і до себе, то професійна спрямованість характеризується готовністю молодої людини до того чи іншого виду трудової діяльності та вибору професії. Вона є, за суттю, однією з визначальних сторін особистості, де основу становлять її інтереси, прагнення, наміри, ідеали, нахили, переконання. Інакше кажучи, професійна спрямованість відбиває суб'єктивне ставлення особистості до певних видів професійної діяльності та до себе як суб'єкта професійної діяльності. Під професійною спрямованістю особистості В.Д. Симоненко розуміє "одну із суттєвих її сторін, яка виражається в інтересах, нахилах, намірах, ідеалах. Професійна спрямованість обумовлює мотивовану і цілеспрямовану діяльність при підготовці особистості до вибору сфери трудової діяльності та шляхів професійного становлення" [6, с. 61]. П.О. Шавір також вважає, що професійна спрямованість заснована на широкому колі потреб, інтересів, ідеалів, установок людини і доводить, що процес формування зумовлений діяльністю суб'єкта, в якій реалізується його зв'язок з чинниками професійної орієнтації [8, с. 27]. В.К. Сидоренко відмічає, що професійна спрямованість характеризує "сферу потреб та інтересів настільки, наскільки вона пов'язана з поведінкою людини у відношенні до професійної праці" [5]. На думку вчених С.М. Чистякової та М.М. Захарова [7] професійна спрямованість, як основний компонент професійного самовизначення, включає в себе потреби, інтереси, нахили, мотиви, здібності, ідеали, досвід конкретної професійної діяльності, знання та вміння.

Таким чином, під *професійною спрямованістю* особистості, як частини загальної спрямованості й провідної інтегральної якості, будемо розуміти соціально-психологічну установку особистості на певний вид трудової діяльності, котра характеризується рівнем усвідомлення її цілей та завдань і станом сформованості потреб, інтересів, нахилів, здібностей, ціннісних орієнтацій, мотивів, намірів і переконань, наявністю ідеалів та виражається у готовності зробити свідомий, самостійний і вільний професійний вибір.

Аналіз праць цілого ряду авторів, які займалися дослідженням структури професійної спрямованості особистості як основи професійного самовизначення, показав, що майже всі вони включають до її структури пізнавальні й професійні інтереси, нахили, здібності, значно рідше – мотиви вибору професії, різноманітні види установок, самооцінку, професійні плани, наміри, структурні компоненти цінностей і т. д. При чому, включення до структури професійної спрямованості тих чи інших якостей і компонентів, як правило, не аргументуються. На наш погляд, таке структурування має один недолік – в ньому не показана ієрархічна залежність одних компонентів від інших, а професійна спрямованість розглядається не як складне структурне утворення, компоненти якого взаємопов'язані і взаємозумовлені, а як набір параметрів.

Системно-структурний аналіз наявних робіт і результати наших досліджень дозволили виділити такі параметри в структурі професійної

спрямованості старшокласників: потреби; професійні інтереси; нахили; здібності; ціннісні орієнтації; ідеали; мотиви; наміри; переконання. Коротко зупинимось на кожному компоненті наведеної структури професійної спрямованості стосовно учнів старших класів.

Найглибшим утворенням професійної спрямованості учнів є її потреби. Потреби у пізнанні та спілкуванні разом з потребою в діяльності при правильному вихованні й під впливом соціального середовища переростають у потребу в праці. Прихильність молодого людини до визначеної сфери діяльності викликає необхідність у визначенні свого місця в житті, що приводить до формування потреби в професійному самовизначенні. [10, с. 92-93].

Найважливішим компонентом професійної спрямованості старшокласників є професійний інтерес, як вибіркова спрямованість особистості, її думок, уваги, помислів до певної професійної діяльності, практично-пізнавальне, позитивне, емоційно забарвлене ставлення до певної професії. Він є найважливішим поштовхом у поповненні знань людини про відповідну галузь професійної діяльності, пізнанні її особливостей, до випробування своїх можливостей у практичній діяльності. Професійний інтерес надбудовується над пізнавальним інтересом і на відповідному етапі його розвитку набуває професійного забарвлення. [10, с. 49].

На основі сформованих професійних інтересів виникає стійка орієнтованість людини на щось, бажання займатися певним видом трудової діяльності, що кваліфікується як професійний нахил (хочу робити). Характерною ознакою професійного нахилу є не стільки досягнення успіху, скільки процес діяльності. У процесі діяльності людина не зважає на труднощі, а намагається їх подолати для досягнення поставленої мети. [10, с. 75].

Важливим компонентом професійної спрямованості особистості є також професійні здібності, як сукупність (структура) достатньо стійких, хоча, звичайно, і змінних під впливом виховання, індивідуально-психологічних якостей особистості, яка на основі компенсації одних якостей іншими визначають успішність навчання певної трудової діяльності, її виконання і вдосконалення в ній. Здібності професійні розвиваються тільки у професійній діяльності та в спеціальних вправах, розрахованих на формування необхідних для професії особистих якостей (наприклад, фізичні вправи та тренувальні на тренажерах). Здібності до певної професійної діяльності, які в своїй структурі містять інтенсивну, стійку і дієву спрямованість особистості у вигляді прагнення до цієї професії, і переконання у своїй відповідності, визначають покликання. Здібності професійні являють собою не нові особливі якості, а певні поєднання психічних властивостей і процесів, спрямованих на професію, якою опановує учень. Таким чином, щоб вивчати здібності того чи іншого учня, необхідно вивчати різні особливості його особистості. Потрібно розрізняти більш загальні професійні здібності (наполегливість, працелюбство, любов та інтерес до своєї справи та ін.) і більш часткові, специфічні якраз для цієї професії. Крім того, розрізняють основні для конкретної професії здібності, відсутність яких визначає протипоказання до неї, і додаткові, які

можуть компенсувати відсутність деяких основних і наявність протипоказань. [10, с. 44]

Наступним компонентом є ціннісні орієнтації, які формуються в процесі соціалізації та виявляються в цілях, ідеалах, інтересах, переконаннях та інших проявах особистості. Вони визначають змістовий аспект професійної спрямованості особистості та є внутрішньою основою її ставлень до дійсності та діяльності, а також поведінки. [10, с. 160] Вік ранньої юності – це період активного розвитку ціннісно-орієнтаційних потреб і переростання їх у суспільні цінності. Цей процес приводить до виникнення «суспільного ідеалу» (ще одного з компонентів професійної спрямованості), до «переоцінки цінностей». При виборі сфери трудової діяльності чи професії учні в більшій мірі орієнтуються на свої моральні цінності, чим на соціально значимі. Системи життєвих професійно-ціннісних уявлень у школяра виникають раніше, ніж вони приступають до того чи іншого виду трудової діяльності. Тому наявність високого морального ідеалу означає високий рівень розвитку особистості, характеризує благородство її помислів і дієву цілеспрямованість. Ідеал об'єднує ціннісні орієнтації, життєві принципи і плани, рівень домагань, задуми та вчинки в цілісну лінію усвідомленої поведінки, вибору професії, життєвого шляху людини. [10, с. 46].

Професійно-ціннісні уявлення породжують мотивацію, як спонукальну причину дій та вчинків людини, зумовлених об'єктивними потребами щодо вибору професії, яка базується на потребах, інтересах, емоціях та установках особистості. В структурі професійної спрямованості учнів мотиви є найбільш дієвими і керуючими компонентами. [10, с. 72] Мотиваційна сфера особистості являє собою складне структурне утворення, в якому кожний мотив відіграє свою роль і знаходиться у певному співвідношенні з іншими мотивами. Так як школярі не завжди уявляють собі процес праці, пов'язаний з конкретною професією, а тим більше результатами цієї діяльності, то погоджуючись із Є.М. Павлутенковим, можна класифікувати мотиви вибору професії за метою, виділяючи два основних типи: 1) опосередкована мотивація (професія вибирається в якості засобу реалізації цілей, які мають місце поза професією); 2) безпосередня мотивація (вибір професії стимулюється самою професією) [3].

На основі вище висвітлених компонентів профспрямованості формується професійний намір, як інтегральний компонент професійного самовизначення особистості, який виражається в інтересах, нахилах, мотивах, здібностях, ідеалах та обумовлює мотивовану і цілеспрямовану діяльність під час підготовки особистості до вибору сфери трудової діяльності та шляхів професійного становлення. [10, с. 74]. В основних і резервних професійних намірах фокусується професійна спрямованість особистості.

А завершується структура професійної спрямованості переконаннями в правильності вибору виду трудової діяльності чи професії, як усвідомлення потреб особистості, що спонукає її діяти згідно зі складеним особистим професійним планом [10, с. 84]. При цьому переконання старшокласників повинні передбачати: а) обдуманий та усвідомлений підхід до вибору професії

на основі аналізу своїх соціально-психологічних і фізіологічних якостей та можливостей, вимог даної професійної діяльності до особистості і б) практичної готовності учнів, яка полягає в тому, що вони реально роблять для підготовки до оволодіння вибраною професією [4].

Зародження і розвиток різних компонентів професійної спрямованості учнів старших класів у період професійного самовизначення відбувається від простих, сформованих в попередній період, до складніших. Всі розглянуті компоненти, що виникають в особистості, дають імпульс до активної діяльності. В учнів з'являється специфічний стан, який виражається в готовності зробити свідомий, самостійний професійний вибір. Тому в процесі формування спрямованості учня особливе значення має знання педагога того, яким чином розвивається даний вид спрямованості. Важливе також володіння механізмом діагностики професійної спрямованості, визначення її змісту і рівня розвитку. Необхідно також враховувати ті зміни в суспільстві, в системі праці, які викликають зміни у компонентах спрямованості. Адже зміни в структурі спрямованості неминуче впливають на цілісну структуру особистості. В сучасних умовах сформованість стійкої професійної спрямованості особистості є основним якісним показником ефективності навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти, результатом профорієнтаційної роботи зі школярами. Тому організоване на сучасних підходах профільне навчання старшокласників забезпечує найкращі можливості розвитку професійної спрямованості.

В освітній галузі «Технології» таке навчання реалізується на основі проектно-технологічної системи, яка характеризується творчою діяльністю, результатом якої є розробка та виготовлення творчого проекту. В плані розвитку професійної спрямованості старшокласників це повинен бути творчий проект профорієнтаційного характеру – це завдання, що активізує діяльність учнів з їх професійного самовизначення і, як результат, ними створюється обґрунтований особистий професійний план (ОПП), який передбачає реальні кроки з підготовки до вибору професії та її оволодіння. Обґрунтований ОПП будується на: знанні змісту праці та перспектив розвитку вибраної професії; усвідомлення власної придатності до вибраної професії та реальної оцінки можливостей вступу до обраного навчального закладу; розуміння соціального значення вибраної професії. ОПП можна рахувати узгодженим з потребами суспільства в кадрах, якщо: професія обрана у сфері підприємництва, матеріального виробництва або у сфері обслуговування і при цьому є необхідні здібності; професія обрана в будь-якій “недефіцитній” (з точки зору притоку трудових ресурсів) трудовій сфері та при цьому є видатний рівень відповідних здібностей. Такий профорієнтаційний проект (ОПП) повинен включати всі компоненти професійної спрямованості особистості школяра, які розглянуті вище. Конструкція особистого професійного плану детально описана у відповідній літературі [9; 10]. У ньому потрібно передбачити і запасні варіанти, відобразити програму самовиховання, самоосвіти. ОПП постійно треба корегувати, роблячи його реалістичнішим.

Тому на кожному етапі проектно-технологічної діяльності (організаційно-підготовчому, конструкторському, технологічному та заключному) у процесі профільного навчання повинні створюватись всі можливості та умови для розвитку професійної спрямованості учнів 10-11-х класів на основі реалізації проєктів профорієнтаційного характеру.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, професійна спрямованість є однією з провідних інтегральних якостей людини, яка характеризує її соціальну та моральну цінність. Вона визначає соціально-психологічну установку особистості на певний вид трудової діяльності, котра характеризується рівнем усвідомлення її цілей та завдань і станом сформованості потреб, інтересів, нахилів, здібностей, ціннісних орієнтацій, мотивів, намірів і переконань, наявністю ідеалів та виражається у готовності зробити свідомий, самостійний і вільний професійний вибір. Таким чином, структуру професійної спрямованості, як основи професійного самовизначення учнів старших класів, складають наступні компоненти: потреби, професійні інтереси, нахили, здібності, ціннісні орієнтації, ідеали, мотиви, наміри та переконання. Перспективи подальших пошуків у зазначеному напрямку дослідження полягають у розробці структури та змісту профорієнтаційного проєкту та методики розвитку професійної спрямованості учнів старших класів у процесі профільного навчання на основі проектно-технологічної системи та перевірки її ефективності на практиці.

Список літератури:

1. Державний стандарт – запорука якісної освіти. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. Освітня галузь «Технології»: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1393. Трудова підготовка в сучасній школі. 2012. № 2-3. С. 2-9.
2. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения: учебн. пособ. для студентов вузов. Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. 512 с.
3. Павлотенков Е. М. Профессиональная ориентация учащихся. Київ: Рад. шк., 1983. 149 с.
4. Пилипчук О.Ф., Тименко М.П., Янцур М.С. Основи вибору професії: посібник для психологів-профконсультантів служби зайнятості, вчителів, слухачів та студентів педагогічних навчальних закладів. Рівне: РОЦПОН, РДПІ, ІП АПН України, 1994. 220 с.
5. Сидоренко В. Наукові основи професійного самовизначення школярів. Трудова підготовка в закладах освіти. 1999. № 1. С. 33-39.
6. Симоненко В. Д. Профессиональная ориентация учащихся в процессе трудового обучения: кн. для учителя. Москва: Просвещение, 1985. 223 с.
7. Чистякова С.Н., Захаров Н.Н. Профессиональная ориентация школьников. Организация и управление. Москва: Педагогика, 1987. 234с.
8. Шавир П.А. Психология профессионального самоопределения в ранней юности. Москва: Педагогика, 1991. 96 с.

9. Янцур М.С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи: курс лекцій: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2012. 464 с.
10. Янцур М.С. Словник-довідник з професійної орієнтації: навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2013. 176 с.

УДК: 373.5.091.33

М.С. ЯНЦУР

кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри професійної освіти,
трудового навчання та технологій,

Рівненський державний гуманітарний університет

І.М. МАКСИМЕНКО

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 014.10. Середня освіта (Трудове навчання та технології),
Рівненський державний гуманітарний університет

ПРОФЕСІЙНІ НАМІРИ СТАРШОКЛАСНИКІВ ТА ЇХ РОЗВИТОК У ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасна соціально-економічна ситуація в країні висуває жорсткі вимоги до професійної діяльності людини, що обумовлює необхідність підвищення конкурентоспроможності фахівця на ринку праці, актуалізацію мотивів досягнення професійного успіху особистості на різних етапах її життєвого циклу. При цьому проблема професійного успіху й кар'єрної успішності стає в останні роки усе більш важливою для молодих спеціалістів, які прагнуть посісти важливе місце в системі суспільного розподілу праці. А це, передусім, визначає соціальну й економічну значущість професійної орієнтації учнівської молоді, якій у таких умовах необхідно обрати професію залежно від власних можливостей, уподобань і потреб ринку праці. Тому під час профорієнтаційної роботи в процесі профільного навчання важливим є завершальна підготовка старшокласників до професійного самовизначення, інтегральним компонентом якого є професійний намір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблема розвитку професійних намірів якраз старшокласників полягає в тому, що учні до закінчення старшої школи повинні вмотивовано вибудовувати індивідуальну освітню траєкторію для реалізації власної професійної кар'єри [1]. А це вказує на те, що процес професійного самовизначення школяра на етапі вибору професії не може бути завершеним без сформованого у них професійного наміру. Формування та розвиток професійного наміру відбувається на основі набутого досвіду в процесі

Наукове видання

АКТУЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції
28 квітня 2021 р.

Упорядники: Герасименко Олександр Анатолійович,
Дупак Надія Василівна,
Поліщук Наталія Володимирівна,
Симонович Наталія Василівна,
Фещук Юрій Вікторович

Друкується без редакційної правки

Відповідальний за випуск Лісова С.В.

Здано до набору 19.04.2021 р. Підписано до друку 26.05.2021 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 11,1.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету,
33028, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12